

PETER PROOST

THE ART ACADEMY

50

VEELGEMAAKTE FOUTEN BIJ

REALISTISCH

OLIEVERFSCHILDEREN

*Een praktische gids voor iedereen
die realistisch wil leren schilderen*

Copyright

© 2026 Peter Proost – The Art Academy

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Dit e-book is uitsluitend bestemd voor persoonlijk gebruik. Het is niet toegestaan dit bestand te delen, door te sturen, te verspreiden, te verkopen of op enige wijze beschikbaar te stellen aan derden zonder uitdrukkelijke toestemming van de auteur.

Hoewel de inhoud van dit e-book met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kunnen aan de informatie, adviezen, technieken of voorbeelden geen rechten worden ontleend. De auteur en uitgever aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade die voortvloeit uit het gebruik van de informatie in deze uitgave.

Alle afbeeldingen, teksten en illustraties zijn eigendom van The Art Academy, tenzij anders vermeld.

AUTEUR:	Peter Proost
UITGEVER:	The Art Academy
WEBSITE:	www.theartacademy.nl

Eerste editie, 2026

*Met dank aan alle cursisten van The Art Academy,
die met hun vragen, uitdagingen en enthousiasme
een onuitputtelijke bron van inspiratie zijn.*

Inhoudsopgave

Voorwoord

Elke meester was ooit een beginner	06
------------------------------------	----

Deel 1 – De juiste mindset 07

1. Waarom talent minder belangrijk is dan je denkt	08
2. Waarom schilderen geen talent is maar een vaardigheid	09
3. Durven falen om beter te worden	10
4. Waarom iedere schilder vastloopt	11
5. Vergelijk jezelf niet met anderen	12
6. Het gevaar van perfectionisme	13
7. Geduld is een schildertechniek	14
8. Waarom fouten maken noodzakelijk is	15
9. Wanneer geef je een schilderij op?	16
10. Hoe blijf je gemotiveerd?	17

Deel 2 – Het lege doek 18

11. De angst voor de eerste penseelstreek	19
12. Waarom een goede tekening essentieel is	20
13. Te snel willen schilderen	21
14. Begin groot, werk klein	22
15. Het belang van een onderschildering	23
16. Waarom fouten maken essentieel is om beter te worden	24
17. Hoe de oude meesters hun schilderijen opbouwden	25
18. De kracht van vereenvoudigen	26
19. Werken in lagen	27
20. Wanneer ben je klaar om met kleur te beginnen?	28

Deel 3 – Leren kijken 29

- 21. Je schildert wat je denkt te zien 30
- 22. Waarden zijn belangrijker dan kleur 31
- 23. Waarom kleuren vaak te fel worden 32
- 24. De grootste fout bij schaduwen 33
- 25. Goed kijken is een vaardigheid 34
- 26. Het belang van negatieve vormen 35
- 27. Licht vertelt het verhaal 36
- 28. Wat foto's niet laten zien 37
- 29. Hoe je diepte creëert 38
- 30. Waarom contrast zo belangrijk is 39

Deel 4 – Kleur en techniek 40

- 31. Te veel kleuren gebruiken 41
- 32. Een beperkt palet werkt beter 42
- 33. Modderige kleuren voorkomen 43
- 34. Kleuren leren mengen 44
- 35. Warm en koel begrijpen 45
- 36. Verfgebruik: minder is vaak meer 46
- 37. De juiste penseelkeuze 47
- 38. Wanneer een schilderij te glad wordt 48
- 39. Details die afleiden 49
- 40. Het belang van randen 50

Deel 5 – Als je vastloopt 51

- 41. Waarom je schilderij niet werkt 52
- 42. Een frisse blik krijgen 53
- 43. Een schilderij tijdelijk wegzetten 54
- 44. Wanneer overschilderen de beste keuze is 55
- 45. Omgaan met frustratie 56
- 46. Het verschil tussen kritiek en feedback 57
- 47. Hoe de oude meesters problemen oplossen 58
- 48. Wat iedere mislukking je leert 59
- 49. Wanneer is een schilderij af? 60
- 50. De reis naar meesterschap 61

Nawoord

- Blijf kijken, blijf leren, blijf schilderen 62

Voorwoord

Elke meester was ooit een beginner

Realistisch schilderen lijkt soms eenvoudig. Je zet een foto naast je ezel, neemt een penseel in de hand en begint. Maar al snel ontdek je dat er veel meer bij komt kijken. Hoe begin je aan een leeg doek? Waarom lijken kleuren op het palet anders dan op het schilderij? Wanneer weet je of een schilderij af is? En wat doe je als je volledig vastloopt?

In de afgelopen jaren heb ik als docent bij The Art Academy honderden cursisten begeleid. Daarbij zag ik steeds dezelfde vragen, twijfels en fouten terugkomen. Niet omdat mensen geen talent hadden, maar omdat ze tegen dezelfde valkuilen aanliepen waar iedere schilder vroeg of laat mee te maken krijgt.

Dit e-book is ontstaan uit de dagelijkse tips die ik deel op Instagram. Korte inzichten uit het atelier, gebaseerd op praktijkervaring, gesprekken met cursisten en de lessen die we kunnen leren van de grote meesters uit de kunstgeschiedenis.

Zie dit boek niet als een verzameling regels. Zie het als een gids die je helpt om met meer vertrouwen, meer plezier en meer inzicht te schilderen.

Ik wens je veel inspiratie, plezier en vooral veel schilderuren toe.

Peter Proost

The Art Academy

THE ART ACADEMY

Deel 1

De juiste mindset

1

Waarom talent minder belangrijk is dan je denkt

Je herkent het vast wel: je hebt zin om te schilderen. Je koopt een doek of paneeltje, wat tubes olieverf en een paar penselen. Je hebt een onderwerp gevonden dat je inspireert en kunt niet wachten om te beginnen. Alles staat klaar, de tubes verf liggen open, het doek kijkt je verwachtingsvol aan.

En dan sla je dicht. Hoe begin ik eigenlijk? Hoe krijg ik die verf op het doek? Welk penseel gebruik je waarvoor? Doe ik het wel goed? Voorzichtig zet je wat penseelstreken, maar al snel bekruipt je het gevoel dat het nergens op lijkt. Gefrustreerd ruim je alles weer op en zet je de spullen achter in een kast.

“Een leuke poging,” denk je. “Schilderen is blijkbaar niets voor mij.”

Zonde. Want meestal ontbreekt het niet aan talent, maar simpelweg aan de juiste begeleiding en kennis van de techniek. Iedere schilder, hoe ervaren ook, is ooit precies zo begonnen.

2 Waarom schilderen geen talent is maar een vaardigheid

“Jij hebt talent.”

Het is een compliment dat veel schilders regelmatig horen. Toch is het een uitspraak waar ik altijd een beetje moeite mee heb. Want het suggereert dat goed kunnen schilderen iets is waarmee je geboren wordt. En dat is maar een deel van het verhaal.

Natuurlijk heeft de één meer aanleg dan de ander. Maar niemand wordt geboren met de vaardigheid om kleuren te mengen, toonwaarden te herkennen of een realistisch portret te schilderen. Dat leer je door te oefenen.

Ik heb in mijn lessen vaak cursisten gezien die ervan overtuigd waren dat ze geen talent hadden. En toch maakten juist zij soms de grootste sprongen. Niet omdat ze ineens talent ontdekten, maar omdat ze bleven kijken, oefenen en leren.

Schilderen lijkt veel op autorijden of een muziekinstrument bespelen. In het begin voelt alles onwennig en ingewikkeld. Maar hoe vaker je het doet, hoe beter het gaat.

Laat je daarom niet ontmoedigen door schilders die verder zijn dan jij. Je ziet hun resultaat, maar meestal niet de honderden uren oefening die eraan vooraf zijn gegaan.

Goed leren schilderen is geen kwestie van talent hebben of niet. Het is vooral een kwestie van beginnen, volhouden en blijven groeien.

En dat is goed nieuws. Want een vaardigheid kun je ontwikkelen.

3 Durven falen om beter te worden

Een van de grootste valkuilen bij het schilderen met olieverf is de angst om iets te verpesten. Veel cursisten beginnen voorzichtig, bijna op hun tenen, bang dat één verkeerde penseelstreek het hele schilderij ruïneert.

Maar het mooie van olieverf op is juist dat het bijna niet fout kan gaan. Er kan je niets gebeuren. Olieverf is misschien wel het meest vergevingsgezinde materiaal dat er bestaat. Is een kleur niet goed? Schilder eroverheen. Klopt een vorm niet? Pas hem aan. Niet tevreden? Nog een laag erover. Je kunt blijven veranderen, verbeteren en bijsturen totdat het schilderij precies wordt zoals jij het wilt.

Geef jezelf daarom de vrijheid om te experimenteren. Blijf ontspannen en geniet van het proces. Een schilderij ontstaat niet in één perfecte penseelstreek, maar door te kijken, te proberen, te corrigeren en opnieuw te schilderen.

Want zolang je bang bent om iets te verprutsen, houd je jezelf tegen. Die angst maakt je voorzichtig, terwijl schilderen juist vraagt om lef en nieuwsgierigheid. Laat die gedachte dus los. Pak je penseel, zet die streek en vertrouw erop dat olieverf je altijd een tweede, derde of zelfs vierde kans geeft.

4

Waarom iedere schilder vastloopt

Iedere schilder loopt wel eens vast. Je kijkt naar je werk en weet ineens niet meer hoe je verder moet. Nog een laag verf? Iets aanpassen? Of juist niets doen?

Het eerste wat je dan níét moet doen, is in paniek raken. Vastlopen hoort bij het schilderproces. Zelfs ervaren schilders hebben er regelmatig mee te maken.

Vaak helpt het om letterlijk afstand te nemen. Zet je schilderij een paar meter van je af of leg het een dag weg. Met een frisse blik zie je vaak meteen wat er ontbreekt of juist wat al goed is.

Ook kan het helpen om terug te gaan naar de basis. Kloppen de grote vormen? Zijn de toonwaarden goed? Werkt het schilderij als geheel? Meestal zit de oplossing niet in een extra detail, maar in een sterkere basis.

En soms is het beste advies simpelweg: schilder door. Niet iedere penseelstreek hoeft perfect te zijn. Vaak ontstaat de oplossing pas terwijl je bezig bent.

Vastlopen betekent niet dat je hebt gefaald. Het betekent meestal dat je op een punt bent gekomen waarop je iets nieuws kunt leren.

5

Vergelijk jezelf niet met anderen

Het is een verschijnsel dat ik bijna dagelijks tegenkom. Een cursist zet zijn schilderij op de ezel, kijkt er kritisch naar en zegt: "Dat van mij valt eigenlijk tegen." Vervolgens loopt hij langs het werk van een medecursist en roept enthousiast: "Wat is dat mooi geworden!" Herkenbaar?

De meeste schilders kijken heel anders naar hun eigen werk dan naar dat van een ander. Van je eigen schilderij ken je namelijk iedere fout, iedere twijfel en iedere worsteling. Je weet precies waar die lijn net niet goed liep, waar je hebt gecorrigeerd en welke onderdelen niet helemaal zijn geworden zoals je voor ogen had.

Bij het werk van een ander zie je dat proces niet. Je kijkt onbevangen naar het eindresultaat. Daardoor vallen de sterke punten veel meer op en verdwijnen kleine onvolkomenheden naar de achtergrond.

Daar komt nog iets bij. Tijdens het schilderen kijk je urenlang naar hetzelfde doek. Je ogen raken gewend aan het beeld. Wat eerst verrassend en mooi was, voelt na verloop van tijd heel gewoon. Het werk van een ander is nieuw voor je en daardoor vaak aantrekkelijker.

Veel kunstenaars hebben bovendien last van een perfectionistische instelling. Ze vergelijken hun schilderij niet met waar ze een paar maanden geleden stonden, maar met het niveau dat ze ooit hopen te bereiken. Dat is een oneerlijke vergelijking. Groei in schilderen gaat stap voor stap. Juist de kleine verbeteringen zorgen er uiteindelijk voor dat je werk steeds sterker wordt.

Een goede oefening is om oude schilderijen van jezelf er eens bij te pakken. Vaak zie je dan pas hoeveel vooruitgang je eigenlijk hebt geboekt. Wat vandaag misschien nog niet perfect voelt, was een paar jaar geleden waarschijnlijk een resultaat geweest waar je ontzettend trots op zou zijn geweest.

Vergeet ook niet dat anderen vaak veel positiever naar jouw werk kijken dan jijzelf. Zij zien de sfeer, de techniek, de kleuren en de details die jij inmiddels als vanzelfsprekend beschouwt.

Dus de volgende keer dat je denkt dat het werk van een ander mooier is dan dat van jezelf, bedenk dan dat je waarschijnlijk vooral kijkt door de bril van de maker. En die bril is vaak een stuk kritischer dan nodig is.

Misschien is de conclusie wel heel simpel: jouw schilderij is niet minder mooi dan dat van een ander. Jij kent het alleen veel te goed.

6 Het gevaar van perfectionisme

Perfectionisme lijkt op het eerste gezicht een goede eigenschap voor een schilder. Je wilt zorgvuldig werken, oog hebben voor detail en het beste uit jezelf halen. Toch kan perfectionisme ook een valkuil zijn.

Veel schilders blijven eindeloos schaven aan hetzelfde stukje van hun schilderij. Er moet nóg een detail bij, die schaduw kan nóg beter en die kleur is nog nét niet goed. Het gevolg? Het plezier verdwijnt en het schilderij komt soms nooit echt af.

De werkelijkheid is dat geen enkel schilderij perfect is. Ook de grote meesters maakten fouten, pasten dingen aan en lieten soms bewust onvolkomenheden zitten.

Schilderen is geen zoektocht naar perfectie, maar naar groei. Elk schilderij leert je iets nieuws. En juist door te schilderen, fouten te maken en verder te gaan, word je beter.

Dus leg de lat hoog, maar niet onhaalbaar hoog. Een schilderij hoeft niet perfect te zijn om mooi te zijn.

Sterker nog; soms zit juist in die kleine imperfecties de charme van een schilderij.

7

Geduld is een schildertechniek

Ken je dat gevoel? Het ene schilderij lijkt zichzelf bijna te schilderen. Alles valt op zijn plek, kleuren mengen moeiteloos en iedere schilderbeurt geeft energie. Maar bij een volgend schilderij voelt alles als een worsteling. Veel schilders denken dan dat ze iets verkeerd doen. Gelukkig is dat meestal niet het geval.

Niet ieder onderwerp past even goed bij je. Soms spreekt een afbeelding je meer aan, is de compositie sterker of ben je simpelweg meer gemotiveerd. Ook je concentratie, stemming en energie spelen een grotere rol dan je misschien denkt.

Daarnaast leer je vaak het meest van de schilderijen die niet vanzelf gaan. Juist daar word je uitgedaagd om beter te kijken, problemen op te lossen en nieuwe technieken toe te passen.

Dus raak niet ontmoedigd als een schilderij moeizaam verloopt. Dat betekent niet dat het een slecht schilderij wordt. Het betekent alleen dat dit werk iets meer van je vraagt: geduld.

En soms zijn juist de schilderijen waar je het hardst voor hebt moeten werken uiteindelijk de schilderijen waar je het meest trots op bent.

8

Waarom fouten maken noodzakelijk is

Veel schilders proberen fouten koste wat kost te vermijden. Logisch, want niemand vindt het leuk als een schilderij anders uitpakt dan gehoopt. Toch zijn fouten een onmisbaar onderdeel van het leerproces. Sterker nog: zonder fouten word je nauwelijks beter.

Elke fout vertelt je iets. Misschien klopt een verhouding niet, is een kleur te fel of werkt een compositie minder goed dan je had gedacht. Juist door die fouten te herkennen en te corrigeren, ontwikkel je jezelf als schilder.

Wie bang is om fouten te maken, gaat vaak voorzichtig werken. En voorzichtigheid remt groei. Schilderen leer je niet door alles goed te doen, maar door uit te proberen, te ontdekken en af en toe de mist in te gaan.

Kijk daarom niet met frustratie naar een mislukt onderdeel van je schilderij, maar met nieuwsgierigheid. Wat kun je hiervan leren?

De beste schilders maken nog steeds fouten. Het verschil is dat zij fouten niet zien als een mislukking, maar als een stap vooruit.

Want iedere fout brengt je dichterbij een beter schilderij.

9 Wanneer geef je een schilderij op?

Soms kijk je zo lang naar een schilderij dat je niet meer ziet wat er goed of fout aan is. Je blijft corrigeren, twijfelen en verandert steeds dezelfde onderdelen. Herkenbaar?

Op zulke momenten is het vaak verstandig om je schilderij even weg te zetten.

Door afstand te nemen, geef je je ogen en je hoofd de kans om opnieuw te kijken. Wat vandaag een groot probleem lijkt, blijkt een paar dagen later soms helemaal geen probleem te zijn. En andersom zie je ineens verbeterpunten die je eerder over het hoofd zag.

Veel schilders denken dat ze altijd door moeten werken om vooruitgang te boeken. Maar soms is niet schilderen juist de beste stap in het proces.

Wanneer je na een paar dagen of een week opnieuw naar je werk kijkt, doe je dat met een frisse blik. En die frisse blik is vaak eerlijker dan urenlang turen naar hetzelfde schilderij.

Dus loop je vast? Zet je schilderij gerust even aan de kant. Niet omdat je opgeeft, maar omdat je jezelf de ruimte geeft om weer écht te kijken.

10

Hoe blijf je gemotiveerd?

Veel mensen denken dat je vooral vooruitgaat door af en toe een hele dag te schilderen. Toch zien wij dat cursisten die wekelijks les volgen vaak de grootste stappen maken.

Dat heeft alles te maken met regelmaat. Door iedere week een paar uur met schilderen bezig te zijn, blijven technieken beter hangen en bouw je stap voor stap ervaring op. Je hoeft niet elke les opnieuw op te starten of terug te halen wat je de vorige keer hebt geleerd. Je blijft in het ritme.

Maar er is nog iets. Wekelijks schilderles is niet alleen leerzaam, het is ook ontzettend gezellig. Je ontmoet mensen met dezelfde passie, wisselt ervaringen uit, kijkt naar elkaars werk en leert van elkaars aanpak. Vaak ontstaan er leuke gesprekken, wordt er veel gelachen en groeit er een fijne groepssfeer.

Bovendien geeft een vaste lesavond of lesmiddag structuur. Het is een moment in de week dat helemaal voor jezelf is. Even geen werk, geen huishoudelijke klusjes en geen verplichtingen. Alleen jij, je schildersezel en de rust om creatief bezig te zijn.

En misschien wel het mooiste: je ziet niet alleen je eigen ontwikkeling, maar ook die van je medecursisten. Samen beleef je de successen, de twijfels en de momenten waarop een schilderij ineens tot leven komt.

Schilderen leer je natuurlijk met een penseel. Maar de motivatie om door te gaan, vind je vaak ook in de groep om je heen.

THE ART ACADEMY

Deel 2

Het lege doek

11 De angst voor de eerste penseelstreek

Een leeg doek kan verrassend intimiderend zijn. Zolang er nog niets op staat, lijkt alles mogelijk. Maar juist die eindeloze mogelijkheden zorgen er vaak voor dat je niet begint.

Wat als het mislukt? Wat als de tekening niet goed wordt? Of de kleuren tegenvallen? Veel schilders herkennen die twijfel.

Het bijzondere is dat de grootste hobbel vaak niet het schilderen zelf is, maar het zetten van die eerste lijnen. Zodra de compositie op het doek staat en de eerste verf is aangebracht, verdwijnt de spanning meestal vanzelf en neemt het plezier het over.

Probeer daarom niet meteen een perfect schilderij te maken. Richt je alleen op de eerste stap. Zet die eerste lijn, breng die eerste kleur aan en vertrouw op het proces.

Want een leeg doek kan geen meesterwerk worden. Een begonnen doek wel.

De eerste penseelstreek is vaak de moeilijkste. Maar zonder die eerste streek komt er nooit een tweede.

12

Waarom een goede tekening essentieel is

Veel beginners willen het liefst meteen met verf aan de slag.

Toch is een goede tekening de belangrijkste basis van een geslaagd schilderij. Als de verhoudingen, vormen en plaatsing niet kloppen, kun je dat later met verf nauwelijks meer corrigeren.

Zie een tekening als het fundament van een huis. Hoe sterker het fundament, hoe beter alles wat erop gebouwd wordt.

Door eerst aandacht te besteden aan de tekening, voorkom je frustratie en kun je je tijdens het schilderen volledig richten op licht, kleur en sfeer.

De oude meesters wisten het al: een sterk schilderij begint niet met verf, maar met goed kijken en nauwkeurig tekenen.

THE ART ACADEMY

THE ART ACADEMY

13

Te snel willen schilderen

Veel beginners kunnen niet wachten om de eerste verfstreek op het doek te zetten. Dat is begrijpelijk, want schilderen is het leukste deel van het proces. Toch schuilt daar vaak een valkuil.

Door te snel te beginnen, worden belangrijke voorbereidingen overgeslagen, zoals een goede tekening, een duidelijke compositie of het bestuderen van licht en schaduw.

Daardoor loop je later vast en moet je fouten herstellen die je vooraf had kunnen voorkomen.

Realistisch schilderen is geen sprint, maar een zorgvuldig opgebouwd proces. Wie de tijd neemt voor de voorbereiding, maakt uiteindelijk sneller een beter schilderij.

THE ART ACADEMY

THE ART ACADEMY

14

Begin groot, werk klein

De grootste fout die beginnende schilders maken? Veel te snel beginnen met details.

Een oog, een glimmende reflectie of een haarlok schilderen is natuurlijk leuk. Maar als de verhoudingen, vormen en toonwaarden nog niet kloppen, zullen die mooie details het schilderij niet redden.

Vergelijk het met het bouwen van een huis. Je begint ook niet met de gordijnen voordat de fundering er ligt. Toch gebeurt dat bij schilderen verrassend vaak.

Professionele schilders besteden daarom eerst veel aandacht aan het geheel. Kloppen de grote vormen? Zijn licht en schaduw goed verdeeld? Werkt het schilderij ook op afstand? Pas daarna komen de details.

Een handige tip: knijp eens met je ogen naar je onderwerp. De details verdwijnen en alleen de belangrijkste vormen blijven zichtbaar. Dat is wat je als eerste wilt schilderen.

De ironie is dat schilders die minder bezig zijn met details in de beginfase vaak juist realistischer werk maken. Niet omdat ze beter kunnen schilderen, maar omdat hun basis sterker is.

Een goed schilderij ontstaat niet door duizend perfecte details, maar door een sterk geheel.

15

Het belang van een onderschildering

Eén belangrijke stap wordt door beginners regelmatig onderschat: de onderschildering.

Een goede onderschildering vormt de basis van je hele schilderij. Hier leg je de verhoudingen, vormen, licht- en schaduwpartijen en toonwaarden vast. Als deze basis klopt, wordt het aanbrengen van kleur later veel eenvoudiger.

Tijdens mijn lessen zie ik vaak dat schilderijen met een sterke onderschildering sneller slagen. Cursisten hoeven minder te corrigeren, krijgen meer diepte in hun werk en bereiken gemakkelijker een overtuigend realistisch resultaat.

Neem dus de tijd voor deze fase. Een goede onderschildering lijkt misschien een omweg, maar bespaart uiteindelijk veel tijd, frustratie en overschilderwerk.

Niet voor niets zeggen veel meesterschilders al eeuwenlang hetzelfde: een goede onderschildering is het halve werk.

16

Waarom fouten maken essentieel is om beter te worden

Iedere schilder maakt fouten. Niet af en toe, maar tijdens ieder schilderij. Juist daarin schuilt de sleutel tot groei. Een verkeerde kleur, een scheve verhouding of een te donkere schaduw laat zien waar nog winst te behalen valt.

Wie bang is om fouten te maken, gaat vaak voorzichtig schilderen. En voorzichtig schilderen betekent meestal dat je weinig leert. Durf daarom te experimenteren. Probeer nieuwe technieken, neem risico's en wees niet bang om een schilderij opnieuw aan te pakken.

Bekijk een fout niet als een mislukking, maar als waardevolle feedback. Vraag jezelf af waarom iets niet werkt en hoe je het de volgende keer beter kunt doen. Zo ontwikkel je niet alleen je techniek, maar ook je oog voor vorm, licht en kleur.

De beste realistische schilders maken nog steeds fouten. Het verschil is dat zij van iedere fout een nieuwe les maken.

17

Hoe de oude meesters hun schilderij opbouwden

Veel beginnende schilders denken dat de oude meesters hun schilderijen rechtstreeks in kleur opzetten. In werkelijkheid werkten zij volgens een zorgvuldig opgebouwd stappenplan. Ze begonnen met een nauwkeurige tekening om de compositie en verhoudingen vast te leggen.

Vervolgens maakten ze een onderschildering waarin licht, schaduw en vormen werden uitgewerkt. Pas wanneer deze basis stevig stond, brachten ze dunne lagen kleur aan en bouwden ze het schilderij laag voor laag verder op.

Door steeds voort te bouwen op een goede ondergrond kregen hun schilderijen diepte, harmonie en een indrukwekkend realisme. Elke stap had een duidelijk doel en niets werd aan het toeval overgelaten.

Het geheim van de oude meesters zat niet in snelle trucs, maar in geduld, vakmanschap en een doordachte opbouw van begin tot eind.

18

De kracht van vereenvoudigen

Een van de grootste valkuilen bij realistisch fjnschilderen is dat je alles tegelijk wilt zien en schilderen. Beginners raken vaak overweldigd door de hoeveelheid details en proberen direct elk haartje, rimpeltje of reflectie vast te leggen. Daardoor verliezen ze het overzicht en ontstaan er sneller fouten in vorm, verhouding en toonwaarde.

De kracht van realistisch schilderen zit juist in het vereenvoudigen.

Kijk eerst naar de grote vormen, de belangrijkste licht- en schaduwpartijen en de algemene structuur van je onderwerp.

Zie een gezicht niet als ogen, neus en mond, maar als een verzameling eenvoudige vlakken. Zie een bloem niet als honderden blaadjes, maar als een aantal grote vormen met licht en donker.

Wanneer de grote lijnen kloppen, ontstaat er een stevige basis waarop je later de details kunt toevoegen. Die details krijgen dan meer overtuigingskracht omdat ze worden ondersteund door een sterke onderliggende structuur.

Hoe complexer het onderwerp, hoe belangrijker het is om eerst te vereenvoudigen. Juist door minder te zien aan het begin, bereik je uiteindelijk meer realisme in het eindresultaat.

19 Werken in lagen

Veel beginnende schilders willen een schilderij in één keer afmaken. Daardoor raken kleuren snel modderig en ontbreekt het werk vaak aan diepte en verfijning. Realistisch fijschilderen draait juist om het werken in lagen.

Je begint met een sterke basis: een goede tekening en een onderschildering waarin de vormen en toonwaarden worden vastgelegd. Vervolgens bouw je het schilderij stap voor stap op met dunne kleurlagen.

Elke laag heeft zijn eigen functie en brengt het schilderij verder tot leven. Door geduldig laag over laag te werken, ontstaan rijkere kleuren, subtiele overgangen en meer diepte.

Het geheim van veel oude meesters was niet dat zij sneller werkten dan wij, maar dat zij begrepen dat een goed schilderij groeit. Niet in één dag, maar laag voor laag.

20 Wanneer ben je klaar om met kleur te beginnen?

Veel beginnende schilders willen zo snel mogelijk met kleur aan de slag. Toch begint een sterk schilderij niet met kleur, maar met een goede basis.

Pas wanneer je tekening klopt en de licht- en donkerverhoudingen duidelijk zijn uitgewerkt, ben je klaar voor de volgende stap.

Kleur werkt namelijk alleen goed als de vorm, compositie en toonwaarden al stevig staan. Zie kleur als de kers op de taart, niet als het fundament.

Heb je eerst aandacht besteed aan de opbouw van je schilderij, dan wordt kleuren mengen en schilderen niet alleen makkelijker, maar ook veel overtuigender. De mooiste kleuren komen pas echt tot leven op een solide ondergrond.

THE ART ACADEMY

Deel 3

Leren kijken

21

Je schildert wat je denkt te zien

Veel beginnende schilders denken dat realistisch schilderen vooral draait om techniek. Welke penselen gebruik je? Hoe meng je kleuren? Welke verf is het beste?

Maar de belangrijkste vaardigheid van een goede schilder is niet schilderen. Het is kijken.

De meeste fouten ontstaan namelijk niet doordat iemand een penseel verkeerd hanteert, maar doordat er niet goed wordt waargenomen. We schilderen vaak wat we *dén*ken te zien, in plaats van wat er werkelijk voor ons staat.

Een oog is bijvoorbeeld niet altijd amandelvormig, een appel niet altijd rood en een schaduw bijna nooit grijs. Zodra je leert kijken naar vormen, kleuren, licht en toonwaarden, ga je heel anders schilderen.

Tijdens het schilderen stel ik mezelf daarom regelmatig de vraag: "Zie ik werkelijk wat er staat, of schilder ik wat ik verwacht te zien?"

Goed leren kijken kost tijd en oefening. Maar hoe beter je leert waarnemen, hoe makkelijker schilderen wordt.

Want uiteindelijk schilder je niet met je handen, maar met je ogen.

22 Waarden zijn belangrijker dan kleur

Veel schilders denken dat kleur het belangrijkste onderdeel van een schilderij is. In werkelijkheid bepalen de waarden – de licht- en donkerverhoudingen – of een schilderij overtuigend overkomt. Waarden zorgen voor vorm, diepte, sfeer en contrast.

Zelfs de mooiste kleuren verliezen hun kracht wanneer de waarden niet kloppen.

Een eenvoudige manier om dit te begrijpen is door een foto om te zetten naar zwart-wit. Blijft het beeld sterk en herkenbaar?

Dan zitten de waarden goed. Kleur kan een schilderij verrijken, maar het zijn de waarden die het laten werken.

Daarom besteedden de oude meesters vaak meer aandacht aan licht en donker dan aan kleur zelf.

23

Waarom kleuren vaak te fel worden

Een veelgemaakte fout bij beginnende schilders is het gebruik van kleuren die te fel en te verzadigd zijn. We schilderen vaak niet wat we werkelijk zien, maar wat we denken te zien.

Een rode appel wordt daardoor al snel knalrood en een groene boom felgroen, terwijl kleuren in de werkelijkheid meestal veel subtieler zijn.

Bovendien beïnvloeden licht, schaduw en de kleuren eromheen voortdurend hoe een kleur eruitziet. Door kleuren iets te temperen en goed naar de onderlinge verhoudingen te kijken, ontstaat een veel realistischer en harmonieuzer schilderij.

Juist de terughoudendheid in kleur zorgt ervoor dat een enkel helder accent echt kan schitteren.

24 De grootste fout bij schaduwen

De grootste fout die veel beginnende schilders maken, is schaduwen simpelweg donkerder maken door zwart toe te voegen. Daardoor worden schaduwen vaak vlak, dof en levenloos. In werkelijkheid bevatten schaduwen verrassend veel kleur en nuance.

Schaduwen worden beïnvloed door het omgevingslicht, reflecties en de kleuren van objecten in de omgeving. Kijk daarom niet naar wat je denkt dat een schaduw is, maar naar wat je daadwerkelijk ziet.

Een goede schaduw heeft niet alleen de juiste donkerte, maar ook de juiste kleur. Juist daardoor krijgen vormen volume, diepte en een natuurlijke uitstraling.

25

Goed kijken is een vaardigheid

Veel mensen denken dat realistisch schilderen vooral draait om een vaste hand of aangeboren talent.

In werkelijkheid begint alles met goed leren kijken.

Kijken is namelijk een vaardigheid die je kunt ontwikkelen, net als tekenen of schilderen.

Beginners schilderen vaak wat ze denken te zien:

een oog, een neus, een boom of een appel.

Ervaren schilders kijken verder.

Zij zien vormen, verhoudingen, kleuren, randen en lichtverschillen.

Hoe beter je leert observeren, hoe beter je schilderijen worden.

Een schilder groeit niet alleen door meer te schilderen, maar vooral door beter te leren kijken.

26

Het belang van negatieve vormen

Veel schilders richten hun aandacht uitsluitend op het onderwerp zelf. Toch zijn juist de ruimtes om en tussen de vormen vaak minstens zo belangrijk.

Deze ruimtes noemen we negatieve vormen.

Door niet alleen naar een object te kijken, maar ook naar de vormen eromheen, zie je verhoudingen veel objectiever. Fouten in een tekening vallen sneller op en complexe vormen worden eenvoudiger te beoordelen.

Negatieve vormen helpen je om los te komen van wat je denkt te zien en zorgen voor meer nauwkeurigheid in je werk.

Vaak is het juist de ruimte rondom een onderwerp die bepaalt of een schilderij overtuigend wordt.

27

Licht vertelt het verhaal

Bij realistisch fijnschilderen draait het niet alleen om het nauwkeurig weergeven van een onderwerp. Het is vooral het licht dat sfeer, diepte en emotie aan een schilderij geeft. Zonder licht blijft een afbeelding een verzameling vormen en kleuren; met licht ontstaat een verhaal.

Licht bepaalt waar de aandacht van de kijker naartoe gaat, creëert contrast en brengt een onderwerp tot leven.

Denk aan de oude meesters: zij gebruikten licht niet alleen om iets zichtbaar te maken, maar ook om spanning, rust of mysterie op te roepen.

Wie leert kijken naar licht, ontdekt dat het vaak de belangrijkste schilder van het hele doek is.

28

Wat foto's niet laten zien

Veel schilders werken vanaf foto's. Dat is handig, want een foto staat stil, loopt niet weg en geeft je alle tijd om te kijken. Toch schuilt er ook een gevaar in.

Een foto laat namelijk niet altijd zien wat je ogen in werkelijkheid hebben waargenomen.

Kleuren kunnen anders uitvallen, schaduwen worden soms veel donkerder weergegeven en details verdwijnen of vervormen door de camera. Bovendien legt een foto slechts één moment vast, terwijl je onderwerp in werkelijkheid veel meer sfeer, diepte en karakter heeft.

Daarom is het belangrijk om een foto niet slaafs te kopiëren. Zie een foto als een hulpmiddel, niet als de absolute waarheid.

De mooiste schilderijen ontstaan vaak wanneer je als schilder keuzes durft te maken. Misschien maak je een schaduw iets subtieler, versterk je het licht of laat je een storend detail weg. Daarmee creëer je niet alleen een afbeelding, maar een overtuigend schilderij.

Een camera registreert wat er voor de lens gebeurt. Een schilder voegt daar iets aan toe; gevoel, interpretatie en persoonlijkheid.

En juist daarin schuilt het verschil tussen een foto en een schilderij.

29

Hoe je diepte creëert

Diepte ontstaat niet vanzelf door een onderwerp na te schilderen.

Het is het resultaat van verschillende keuzes die je als schilder maakt.

Een van de belangrijkste middelen is het gebruik van contrast.

Voorwerpen op de voorgrond hebben vaak meer detail,
scherpere randen en sterkere licht-donkercontrasten
dan objecten die verder weg staan.

Ook kleur speelt een rol. Kleuren in de verte worden meestal
koeler, zachter en minder verzadigd.

Daarnaast helpt overlap van vormen om ruimte te suggereren.

Wanneer één object gedeeltelijk voor een ander staat,
begrijpt ons brein direct wat voor en achter ligt.

Door bewust met contrast, kleur, scherpte en compositie
om te gaan, krijgt een plat doek de illusie van ruimte en diepte.

30

Waarom contrast zo belangrijk is

Contrast is een van de krachtigste middelen in een schilderij.

Zonder contrast oogt een werk vaak vlak en levenloos.

Juist het verschil tussen licht en donker, scherp en zacht, of warm en koel zorgt ervoor dat vormen zichtbaar worden en de aandacht van de kijker wordt gestuurd.

Met contrast kun je nadruk leggen op belangrijke onderdelen van je schilderij en diepte creëren.

Een klein licht vlak naast een donker vlak trekt direct de aandacht.

Daarom gebruikten de oude meesters contrast bewust om hun composities sterker en spannender te maken.

Hoe beter je contrast begrijpt,
hoe meer impact je schilderijen krijgen.

THE ART ACADEMY

Deel 4

Kleur en techniek

31

Te veel kleuren gebruiken

Veel beginnende schilders denken dat ze voor een realistisch schilderij zoveel mogelijk kleuren nodig hebben.

In de praktijk werkt vaak juist het tegenovergestelde.

Hoe meer kleuren je door elkaar gebruikt, hoe groter de kans dat je schilderij onrustig wordt.

Met een beperkt palet leer je kleuren beter begrijpen en mengen.

Bovendien ontstaat er meer harmonie, omdat dezelfde kleuren steeds terugkomen in verschillende delen van het schilderij.

Ook de oude meesters werkten vaak met verrassend weinig pigmenten.

Een beperkt aantal kleuren geeft meer controle, meer samenhang en uiteindelijk een veel overtuigender resultaat.

32 Een beperkt palet werkt beter

Een beperkt palet dwingt je om bewuster naar kleur te kijken en beter te leren mengen.

In plaats van voor elke kleur een nieuwe tube te pakken, leer je hoe kleuren ontstaan en hoe ze zich tot elkaar verhouden.

Dat maakt je niet alleen een betere schilder, maar zorgt ook voor meer controle over het eindresultaat.

Daarnaast brengt een beperkt palet rust en harmonie in een schilderij.

Omdat dezelfde pigmenten overal terugkomen, voelen kleuren vanzelf meer verbonden aan.

Het resultaat is een schilderij dat sterker, evenwichtiger en realistischer oogt.

Vaak zijn het niet de schilders met de meeste kleuren die de mooiste resultaten behalen, maar degenen die het meeste halen uit een paar goed gekozen kleuren.

33 Modderige kleuren voorkomen

Modderige kleuren ontstaan meestal wanneer te veel verschillende kleuren door elkaar worden gemengd.

Het resultaat is een doffe, grauwe kleur waarin de helderheid en frisheid verdwenen zijn.

Vooraf beginnende schilders blijven vaak nét iets te lang mengen op het palet of op het doek.

De oplossing is verrassend eenvoudig:

werk met een beperkt palet en meng doelgericht.

Probeer vooraf te bedenken welke kleur je nodig hebt en gebruik zo weinig mogelijk pigmenten om die te bereiken.

Houd je penselen schoon en vermijd het eindeloos corrigeren van natte verf. Frisse kleuren ontstaan niet door meer te mengen, maar juist door op tijd te stoppen.

Vaak geldt: minder is meer.

34 Kleuren leren mengen

Kleuren mengen leer je niet door regels uit je hoofd te leren, maar door veel te oefenen en goed te observeren.

Veel beginners zoeken direct naar de perfecte kleur, terwijl het vaak belangrijker is om te begrijpen waarom een kleur werkt.

Welke kleur is warmer, koeler, lichter of donkerder dan de kleur ernaast?

Begin met een beperkt palet en probeer zoveel mogelijk kleuren zelf te mengen.

Vergelijk je mengkleur steeds met wat je daadwerkelijk ziet en pas stap voor stap aan.

Zie kleuren mengen niet als een trucje, maar als een vaardigheid die groeit met ervaring. Hoe meer je oefent, hoe sneller je oog subtiele kleurverschillen gaat herkennen en hoe natuurlijker het mengen wordt.

35 Warm en koel begrijpen

Een van de grootste geheimen van realistisch schilderen zit niet in de kleur zelf, maar in de temperatuur van een kleur.

Kleuren kunnen warm of koel aanvoelen.

Warme kleuren neigen naar geel, oranje of rood, terwijl koele kleuren meer richting blauw of groen gaan.

Het bijzondere is dat een kleur niet op zichzelf warm of koel is, maar altijd in verhouding tot de kleuren eromheen.

Een grijs kan bijvoorbeeld warm lijken naast een koel blauw, maar juist koel naast een warme bruine tint.

Door goed te kijken naar deze subtiele temperatuurverschillen ontstaat meer diepte, sfeer en levendigheid in je schilderij.

Vaak maken juist deze kleine nuances het verschil tussen een vlak schilderij en een werk dat echt tot leven komt.

36

Verfgebruik: minder is vaak meer

Veel beginnende schilders gebruiken ongemerkt veel meer verf dan nodig is.

Een dikke laag verf lijkt misschien sneller te werken, maar maakt het vaak juist moeilijker om controle te houden over details, overgangen en kleurmengingen.

Bij realistisch fjnschilderen geldt vaak: minder is meer.

Dunne, zorgvuldig aangebrachte verfstreken geven meer precisie en zorgen voor een verfijnder resultaat.

Bovendien voorkom je dat kleuren onnodig door elkaar worden gemengd en modderig worden.

Door bewust en zuinig met verf om te gaan, werk je niet alleen netter, maar bouw je ook stap voor stap een sterker schilderij op.

37

De juiste penseelkeuze

Veel schilders onderschatten hoe belangrijk een goed penseel is.

Toch kan het juiste penseel het schilderen een stuk makkelijker maken.

Een groot penseel helpt om vlakken rustig en gelijkmatig op te zetten, terwijl een kleiner penseel geschikt is voor verfijnde details.

Een veelgemaakte fout is om te snel naar een heel klein penseel te grijpen. Daardoor verlies je vaak het overzicht en ga je te vroeg in details werken.

Kies liever het grootste penseel waarmee je de vorm nog goed kunt schilderen. Dat zorgt voor meer rust, betere penseelvoering en een schilderij dat sterker en overtuigender oogt.

38

Wanneer een schilderij te glad wordt

Veel schilders streven naar zachte overgangen en een perfect glad oppervlak. Maar daarin schuilt een valkuil.

Wanneer alles even glad en egaal wordt geschilderd, verliest een schilderij vaak zijn levendigheid en karakter.

Niet iedere overgang hoeft onzichtbaar te zijn.

Juist kleine penseelstreken, subtiele texturen en zichtbare variaties geven een schilderij energie en uitstraling.

Kijk daarom goed waar zachtheid nodig is en waar een iets scherpere toets het beeld sterker maakt.

Een schilderij wordt niet beter door alles glad te strijken; het wordt beter door bewust te kiezen waar je details, textuur en contrast laat spreken.

39

Details die afleiden

Veel beginnende schilders denken dat meer details automatisch leiden tot een beter schilderij.

In werkelijkheid kunnen te veel details juist afleiden van wat echt belangrijk is.

Wanneer overal evenveel aandacht aan wordt besteed, weet de kijker niet meer waar hij moet kijken.

Een sterk schilderij heeft een duidelijk aandachtspunt.

Daar mogen de meeste details zitten.

Andere delen kunnen vaak veel eenvoudiger worden gehouden.

Door bewust te kiezen wat je wel en niet uitwerkt, ontstaat rust, focus en meer kracht in je schilderij.

Soms maakt juist het weglaten van details een werk overtuigender dan het toevoegen ervan.

40

Het belang van randen

Veel schilders letten vooral op vormen, kleuren en details, maar vergeten hoe belangrijk randen zijn. Toch bepalen randen voor een groot deel hoe realistisch en overtuigend een schilderij overkomt. Een rand kan scherp, zacht of zelfs bijna onzichtbaar zijn.

In de werkelijkheid zien we niet overal dezelfde scherpte. Sommige vormen springen duidelijk naar voren, terwijl andere subtiel in elkaar overlopen. Door bewust te variëren in randen creëer je diepte, sfeer en focus. Een scherpere rand trekt de aandacht, terwijl een zachte rand juist rust brengt.

Goede schilders schilderen niet alleen vormen, maar ook de randen ertussen. Dat maakt vaak het verschil tussen een vlak beeld en een schilderij dat echt leeft.

THE ART ACADEMY

Deel 5

Als je vastloopt

41

Waarom je schilderij niet werkt

Soms voel je dat een schilderij niet werkt,
maar is het lastig om precies te zien waarom.
Vaak ligt de oorzaak niet in de details,
maar in de basis. Een onjuiste tekening,
zwakke licht-donkerverhoudingen, te weinig contrast
of kleuren die niet goed op elkaar zijn afgestemd
kunnen een schilderij uit balans brengen.

Veel schilders proberen het probleem op te lossen
door meer details toe te voegen,
terwijl dat zelden de echte oorzaak is.

Stap liever een paar passen achteruit
en kijk naar het geheel.
Kloppen de grote vormen, de waarden
en de compositie? In de meeste gevallen
zit daar de sleutel.

Een sterk schilderij staat of valt niet met de details,
maar met een solide fundament.

42 Een frisse blik krijgen

Wanneer je langere tijd aan een schilderij werkt,
raak je gewend aan wat je ziet.

Je ogen wennen aan kleine fouten en daardoor
wordt het steeds moeilijker om objectief
naar je werk te kijken.

Juist dan is het belangrijk om af en toe
afstand te nemen.

Zet je schilderij eens een dag weg,
bekijk het in een spiegel of maak er een foto van.
Vaak vallen verhoudingen, contrasten of andere
aandachtspunten dan direct op.

Een frisse blik helpt je om weer te zien
wat er werkelijk op het doek staat,
in plaats van wat je denkt dat er staat.

Soms levert tien minuten afstand meer op
dan een uur doorschilderen.

43 Een schilderij tijdelijk wegzetten

Iedere schilder kent het moment waarop een schilderij vast lijkt te lopen.

Je blijft corrigeren, twijfelt aan kleuren, details of compositie en krijgt het gevoel dat het werk steeds minder wordt.

Vaak komt dat niet doordat het schilderij slecht is, maar doordat je er te lang en te intensief naar hebt gekeken. Je ogen wennen aan het beeld en verliezen hun objectiviteit.

Juist op zo'n moment is het verstandig om het schilderij tijdelijk weg te zetten.

Dat kan een paar uur zijn, maar soms ook enkele dagen of zelfs een week. Wanneer je het werk later opnieuw bekijkt, zie je vaak direct wat goed gaat en waar het echte probleem zit.

Wat eerst een groot obstakel leek, blijkt soms nauwelijks een probleem te zijn.

Veel schilderijen worden niet minder door te weinig te doen, maar door te veel te willen verbeteren. Even afstand nemen voorkomt overwerken en helpt je om met een frisse blik en hernieuwde energie verder te gaan.

Soms is wegzetten de beste schildertechniek die er bestaat.

44

Wanneer overschilderen de beste keuze is

Soms bereik je een punt waarop een schilderij niet meer te redden lijkt.
Je hebt gecorrigeerd, details toegevoegd en geprobeerd problemen
op te lossen, maar het resultaat wordt er niet beter op.
Op dat moment kan overschilderen de beste keuze zijn.

Veel schilders zien overschilderen als een mislukking,
terwijl het juist een belangrijk onderdeel van het leerproces is.
Iedere laag, iedere fout en iedere poging heeft je iets geleerd.
Door opnieuw te beginnen met de kennis die je inmiddels
hebt opgedaan, maak je vaak sneller vooruitgang
dan door eindeloos aan een problematisch schilderij te blijven sleutelen.

Een schilderij wegschilderen betekent niet dat je hebt gefaald.
Het betekent dat je bereid bent om kwaliteit
boven koppigheid te kiezen.
Soms ontstaat het beste werk juist op het doek
van een schilderij dat nooit af is gekomen.

45 Omgaan met frustratie

Frustratie hoort bij het leerproces van iedere schilder. Er zullen momenten zijn waarop een kleur niet klopt, een vorm niet wil lukken of een schilderij totaal anders uitpakt dan je had gehoopt. Dat is niet vreemd; het betekent juist dat je bezig bent nieuwe vaardigheden te ontwikkelen.

Probeer frustratie daarom niet te zien als een teken dat je niet kunt schilderen, maar als een teken dat je aan het groeien bent. Geef jezelf de ruimte om fouten te maken en verwacht niet dat elk schilderij een meesterwerk wordt. Vaak leer je meer van een schilderij dat tegenzit dan van een schilderij dat moeiteloos verloopt.

De beste schilders zijn niet degenen die nooit vastlopen, maar degenen die ondanks de frustratie blijven kijken, leren en doorgaan. Geduld is misschien wel het belangrijkste gereedschap van de realistisch fijnschilder.

46

Het verschil tussen kritiek en feedback

Veel schilders vinden het spannend om hun werk aan anderen te laten zien. Toch is het belangrijk om onderscheid te maken tussen kritiek en feedback. Kritiek richt zich vaak op wat er fout is, terwijl feedback bedoeld is om je verder te helpen.

Goede feedback geeft inzicht. Het laat zien wat al goed werkt en waar nog groeimogelijkheden liggen. In plaats van je te ontmoedigen, helpt het je om met nieuwe ogen naar je schilderij te kijken. Probeer feedback daarom niet persoonlijk op te vatten, maar te zien als een hulpmiddel om beter te worden.

Iedere schilder, van beginner tot meester, leert door de blik van anderen. De kunst is niet om alle opmerkingen over te nemen, maar om eruit te halen wat jouw werk sterker kan maken.

47

Hoe de oude meesters problemen oplosten

Ook de oude meesters liepen tijdens het schilderen tegen problemen aan. Het verschil was dat zij niet probeerden een fout te verbergen met meer details of een dikkere laag verf. Wanneer iets niet werkte, gingen ze terug naar de basis. Ze controleerden de tekening, de compositie, de verhoudingen en vooral de licht-donkerwerking voordat ze verdergingen.

Rembrandt van Rijn stond erom bekend dat hij tijdens het schilderproces voortdurend aanpassingen maakte. Onderzoek met röntgen- en infraroodtechnieken laat zien dat hij regelmatig figuren verplaatste, houdingen veranderde en composities bijstelde totdat het beeld precies de juiste balans had. Hij zag een schilderij niet als iets dat in één keer goed moest zijn, maar als een proces van verbeteren en verfijnen.

Ook Johannes Vermeer werkte uiterst zorgvuldig. Hij besteedde veel aandacht aan de plaatsing van vormen, het effect van licht en de onderlinge kleurverhoudingen. Voordat hij details toevoegde, zorgde hij ervoor dat de grote vormen en de lichtwerking volledig overtuigend waren. Zijn beroemde rust en harmonie zijn het resultaat van talloze kleine beslissingen die zorgvuldig werden afgewogen.

De les van de oude meesters is tijdloos: wanneer een schilderij niet werkt, zoek de oplossing dan niet meteen in de details. Kijk eerst naar het fundament. Een sterke compositie, correcte verhoudingen en overtuigende licht-donkerwaarden lossen vaak meer problemen op dan urenlang corrigeren met een fijn penseel. Juist het geduld om een stap terug te doen, maakte meesters als Rembrandt en Vermeer zo uitzonderlijk.

48

Wat iedere mislukking je leert

Geen enkele schilder maakt alleen maar geslaagde werken. Sterker nog, achter elk goed schilderij schuilen vaak tientallen studies, fouten en momenten van twijfel. Toch zien veel beginners een mislukt schilderij als een teken dat ze niet genoeg talent hebben. In werkelijkheid is het precies andersom.

Een schilderij dat niet lukt, laat zien waar je nog kunt groeien. Misschien klopt de tekening niet, zijn de waarden te zwak of heb je te snel naar de details gekeken. Juist door die fouten te herkennen, ontwikkel je jezelf als schilder. Wat vandaag een mislukking lijkt, kan morgen de reden zijn waarom een volgend schilderij wel slaagt.

De beste schilders zijn niet degenen die nooit fouten maken, maar degenen die bereid zijn ervan te leren. Iedere mislukking bevat een les. En hoe meer lessen je verzamelt, hoe sterker je schilderijen worden. Daarom is een mislukt schilderij nooit echt mislukt, zolang je er iets van meeneemt naar het volgende doek.

49

Wanneer is een schilderij af

Het is misschien wel de meest gestelde vraag in mijn lessen: "Is mijn schilderij af?" Het eerlijke antwoord? Dat is soms moeilijker te bepalen dan je denkt.

Veel schilders hebben de neiging om steeds door te blijven werken. Nog een detail erbij, nog een schaduw aanpassen, nog één klein accent. Maar er komt een moment waarop extra penseelstreken het schilderij niet beter maken, maar juist onrustiger.

Een goede test is om een paar stappen achteruit te doen. Werkt het schilderij als geheel? Kloppen de verhoudingen, de kleuren en de sfeer? Dan is het vaak tijd om het los te laten.

Ook helpt het om je schilderij een paar dagen weg te zetten. Kijk er daarna opnieuw naar met een frisse blik. Als je eerste gedachte niet is wat er allemaal nog moet gebeuren, maar dat je er eigenlijk best tevreden mee bent, dan ben je waarschijnlijk dichterbij het eindpunt dan je denkt.

Veel schilderijen zijn niet af omdat er niets meer aan te verbeteren valt. Ze zijn af omdat ze vertellen wat jij wilde vertellen.

En soms is de moeilijkste penseelstreek niet de laatste die je zet, maar degene die je bewust níét meer zet.

50 De reis naar meesterschap

Veel mensen beginnen met realistisch fijnschilderen omdat ze gefascineerd zijn door schilderijen die bijna niet van een foto te onderscheiden zijn. Ze zien het eindresultaat en dromen ervan om dat niveau ook te bereiken. Wat ze vaak niet zien, is de lange weg die eraan voorafging. Meesterschap ontstaat niet in maanden, maar in jaren van oefenen, kijken, fouten maken en opnieuw beginnen.

De reis naar meesterschap begint meestal met enthousiasme. Alles is nieuw en de mogelijkheden lijken eindeloos. Tegelijkertijd ontdekken veel beginners al snel dat realistisch schilderen veel meer vraagt dan alleen een vaste hand. Een goede tekening, juiste verhoudingen, licht-donkerwaarden, kleurgebruik, compositie en materiaalbeheersing spelen allemaal een rol. Dat kan soms overweldigend voelen.

Na de eerste enthousiaste periode volgt vaak een fase van frustratie. Je ziet precies wat je wilt maken, maar je vaardigheden zijn nog niet voldoende ontwikkeld om dat beeld op het doek te krijgen. Dit is een cruciale fase. Veel mensen stoppen hier omdat ze denken dat ze niet genoeg talent hebben. Maar juist deze worsteling hoort bij het leerproces. Iedere schilder die ooit een hoog niveau heeft bereikt, heeft deze fase doorgeemaakt.

Langzaam groeit je oog. Je leert beter kijken naar vormen, kleuren, randen en licht. Je ontdekt dat schilderen veel minder draait om wat je denkt te zien en veel meer om wat er werkelijk voor je staat. Je gaat begrijpen waarom de oude meesters zoveel aandacht besteedden aan hun voorbereiding en waarom ze stap voor stap werkten. Geduld wordt steeds belangrijker.

Onderweg ontdek je ook dat meesterschap niet betekent dat je geen fouten meer maakt. Integendeel. Ook ervaren schilders lopen vast, twijfelen en maken verkeerde keuzes. Het verschil is dat zij hebben geleerd hoe ze problemen kunnen herkennen en oplossen. Ze raken minder snel in paniek wanneer iets niet lukt, omdat ze weten dat elk probleem een oplossing heeft.

Een ander belangrijk inzicht is dat meesterschap niet alleen gaat over techniek. Natuurlijk zijn vaardigheid en kennis belangrijk, maar doorzettingsvermogen, discipline en nieuwsgierigheid zijn minstens zo waardevol. De bereidheid om te blijven leren, zelfs na jaren ervaring, is wat grote schilders onderscheidt van de rest.

Misschien wel het mooiste aan deze reis is dat er eigenlijk geen eindpunt bestaat. Hoe beter je wordt, hoe meer je ontdekt dat er nog te leren valt. Iedere nieuwe uitdaging opent weer een deur naar verdere ontwikkeling. Dat maakt schilderen zo bijzonder: het blijft boeien, verrassen en uitdagen.

Meesterschap is daarom niet één perfect schilderij of een bepaald niveau dat je bereikt. Het is de voortdurende bereidheid om te blijven groeien. Iedere studie, iedere fout, ieder mislukt schilderij en ieder succes vormt een stap op die reis. En juist die reis maakt het schilderen uiteindelijk zo waardevol.

Nawoord

Als je dit e-book hebt uitgelezen, heb je waarschijnlijk gemerkt dat veel fouten in het realistisch fjnnschilderen niet ontstaan door een gebrek aan talent, maar door een gebrek aan ervaring, kennis of geduld. Dat is goed nieuws. Want wat geleerd kan worden, kan ook verbeterd worden.

Misschien herken je jezelf in sommige van de beschreven valkuilen. Misschien heb je ontdekt dat je te snel naar details kijkt, te weinig aandacht besteedt aan waarden, moeite hebt met kleuren mengen of soms gefrustreerd raakt wanneer een schilderij niet verloopt zoals je had gehoopt. Weet dan dat je daarin niet alleen staat. Iedere schilder, van absolute beginner tot ervaren professional, loopt telkens weer tegen dezelfde uitdagingen aan.

Realistisch fjnnschilderen is geen wedstrijd en ook geen bestemming die je ooit volledig bereikt. Het is een voortdurend proces van ontdekken, oefenen en groeien. Elke keer dat je een penseel oppakt, leer je iets nieuws. Soms is dat een grote doorbraak, soms slechts een klein inzicht. Maar juist die kleine inzichten zorgen er op de lange termijn voor dat je werk steeds sterker wordt.

Probeer daarom niet te streven naar perfectie. Perfectie is een bewegend doel dat altijd net buiten bereik blijft. Streef liever naar vooruitgang. Een schilderij hoeft niet perfect te zijn om waardevol te zijn. Het hoeft alleen maar beter te zijn dan het schilderij dat je gisteren maakte.

Vergeet ook niet om af en toe achterom te kijken. Veel schilders zijn zo gericht op wat nog niet lukt, dat ze vergeten hoeveel vooruitgang ze al hebben geboekt. Bewaar daarom je oude studies en schilderijen. Ze vormen het bewijs van je ontwikkeling en laten zien hoeveel je hebt geleerd sinds je begon.

De oude meesters die wij vandaag bewonderen, waren ooit ook leerlingen. Ook zij worstelden met tekeningen, kleuren, composities en techniek. Hun succes kwam niet voort uit een magisch talent, maar uit duizenden uren kijken, oefenen, corrigeren en opnieuw beginnen. Het verschil tussen een beginner en een meester is vaak veel kleiner dan we denken. Het is vooral een verschil in ervaring, geduld en doorzettingsvermogen.

Blijf daarom nieuwsgierig. Blijf vragen stellen. Blijf experimenteren. Durf fouten te maken en wees niet bang om af en toe opnieuw te beginnen. Juist in die momenten ligt vaak de grootste groei verborgen.

En bovenal: blijf genieten van het proces. Want hoewel een voltooid schilderij veel voldoening kan geven, zit de echte magie vaak in de uren ervoor. In het observeren van licht, het zoeken naar de juiste kleur, het langzaam zien ontstaan van vormen en het steeds beter begrijpen van wat je ziet.

Ik hoop dat dit e-book je heeft geïnspireerd, geholpen en aangemoedigd om verder te groeien als schilder.

Niet door sneller te werken of perfecter te worden, maar door bewuster te kijken en met meer vertrouwen te schilderen.

Pak je penselen dus weer op. Zet een nieuw doek op de ezel. Durf fouten te maken. Durf te leren.

Blijf kijken.

Blijf leren.

Blijf schilderen.

Want dat is uiteindelijk de weg naar steeds beter werk én naar steeds meer plezier in het schilderen.

Peter Proost

THE ART ACADEMY

Waarom heb ik The Art Academy opgericht?

De aanleiding voor het oprichten van The Art Academy in 2019 was eigenlijk heel eenvoudig. Ik zag veel mensen die graag wilden leren schilderen, maar niet goed wisten waar ze moesten beginnen. Ze kochten een paar tubes verf, een doek en wat penselen, begonnen vol enthousiasme en liepen vervolgens vast. Niet omdat ze geen talent hadden, maar omdat ze de juiste begeleiding misten.

Dat vond ik zonde. Iedereen kan leren schilderen. Natuurlijk ontwikkelt de één zich sneller dan de ander, maar schilderen is geen mysterieuze gave die slechts voor een select groepje is weggelegd. Het is een vaardigheid die je kunt leren, stap voor stap.

Met The Art Academy wilde ik een plek creëren waar kwaliteit, persoonlijke aandacht en plezier in het schilderen samenkomen. Geen cursus waar je wordt beoordeeld, geen competitie, geen diploma of certificaat en dat soort onzin, maar een omgeving waarin je je op je eigen niveau kunt ontwikkelen. Van absolute beginner tot ervaren schilder.

Wat ik misschien nog wel het mooiste vind, is om te zien hoe cursisten groeien. Mensen die binnenkomen met de overtuiging dat ze niet kunnen schilderen en een paar maanden later trots hun eigen werk laten zien. Niet omdat ze ineens een andere persoon zijn geworden, maar omdat ze hebben geleerd anders te kijken, meer vertrouwen te krijgen en technieken onder de knie te krijgen.

The Art Academy gaat daarom over meer dan alleen schilderen. Het gaat over ontdekken, ontwikkelen, creativiteit en het plezier om iets met je eigen handen te maken. En na al die jaren blijft het bijzonder om daar iedere week getuige van te mogen zijn.

Peter Proost

Over de auteur

Peter Proost is oprichter en eigenaar van The Art Academy.

Met een brede achtergrond in onderwijs, kunst, communicatie, marketing en ondernemerschap ontwikkelde hij een praktische lesmethode waarmee inmiddels honderden cursisten hun schildervaardigheden hebben verbeterd. Zijn aanpak kenmerkt zich door duidelijke uitleg, persoonlijke begeleiding en veel aandacht voor de technieken die de oude meesters succesvol maakten.

In dit e-book deelt Peter geen ingewikkelde theorie, maar heldere inzichten en praktische tips die beginnende én gevorderde schilders helpen om veelgemaakte fouten te voorkomen en met meer plezier en vertrouwen te schilderen.

ISBN 978-90-9042786-7

9 789090 427867 7